

FM: Janvārī nozīmīgs pieaugums gan kopbudžeta ieņēmumos, gan izdevumos

Publicēts: 23.02.2022.

[Jaunami](#)

[Tautsaimniecības analīze](#)

Šā gada janvārī, atbilstoši Valsts kases publicētajiem datiem, konsolidētajā kopbudžetā bijis 218,4 miljonu eiro pārpalikums, kas bija par 48,2 miljoniem eiro vairāk nekā pērnā gada pirmajā mēnesī. Nozīmīgs pieaugums salīdzinājumā ar 2021. gada janvārī vērojams gan kopbudžeta ieņēmumos, gan izdevumos. Ieņēmumi, salīdzinot ar 2021. gadu, auguši par 204,4 miljoniem eiro jeb 19,9% un veido 1 230,2 miljonus eiro, bet izdevumi bija par 156,2 miljoniem eiro jeb 18,3% augstāki, sasniedzot 1 011,8 miljonus eiro. Janvārī ieņēmumu palielināšanos kopbudžetā turpina noteikt ekonomiskās aktivitātes pieaugums un vidējās darba samaksas kāpums. Savukārt augstāks izdevumu līmenis galvenokārt skaidrojams ar līdzekļu piešķiršanu finanšu institūcijai ALTUM komersantu atbalsta programmu nodrošināšanai, izmaksām Covid-19 ietekmes mazināšanai smagāk skartajās nozarēs, atbalstu iedzīvotājiem energoresursu cenu pieauguma mazināšanai un pieaugošiem izdevumiem komunālo pakalpojumu apmaksai.

Kopbudžetā liels pieaugums gada sākumā bijis nodokļu ieņēmumiem, kas janvārī par 158,8 miljoniem eiro jeb 20,3% pārsniedza 2021. gada janvāra līmeni. Nodokļu ieņēmumi kopbudžetā saņēmti 941,8 miljonu eiro apmērā. Detalizēta nodokļu ieņēmumu analīze pa veidiem un budžeta līmeņiem līdzīgi kā pērn ir apgrūtināta, ņemot vērā, ka ar 2021. gada 1. janvārī valstī tika ieviesta jauna nodokļu nomaksas sistēma, kad maksājumi tiek veikti vienotā nodokļu samaksas kontā, bet maksājumu sadali uz attiecīgajiem nodokļiem Valsts ieņēmumu dienests (VID) veic atbilstoši iesniegto deklarāciju datiem, tos sasaistot ar maksājumiem līdz ar nodokļu samaksas termiņu iestāšanos.

Atbilstoši VID datiem par deklarēto darba samaksu, pērnā gada decembrī darba samaksas fonds bija par nepilniem 15% augstāks nekā 2020. gada nogalē, sekmējot nomaksāto darbaspēka nodokļu pieaugumu šā gada janvārī. Jāatzīmē, ka nozīmīgi pieaugumi vērojami visās tautsaimniecības nozarēs. Savukārt, pievienotās vērtības nodokļa (PVN) deklarāciju dati apliecina, ka pieaug ekonomiskā aktivitāte un decembrī par gandrīz piektdaļu ir pieaudzis aprēķinātā nodokļa apjoms, ņemot vērā nozīmīgu ar nodokli apliekamās darījumu vērtības kāpumu. Nomināli lielākais pieaugums atbilstoši VID datiem aprēķinātajā PVN bijis tirdzniecības un energoapgādes nozarēs, ko ietekmēja ne tikai pozitīvas tendences patēriņa dinamikā, bet arī augošās preču un pakalpojumu cenas.

Analizējot Valsts kases datus pa kopbudžeta līmeņiem situācija vērojama atšķirīga. Valsts speciālajā budžetā un pašvaldību budžetā bijis nozīmīgs pārpalikums, attiecīgi 108,6 miljoni eiro un 106,4 miljoni eiro, kamēr valsts pamatbudžetā izdevumi pārsniedza ieņēmumus un veidojies 22,6 miljonu eiro deficīts.

Valsts pamatbudžetā izdevumu pieaugums par 121,7 miljoniem eiro jeb 21,4% saistīts ar augstāku subsidiju un dotāciju līmeni (+105,3 miljoni eiro jeb 78,1%) nekā pērn, tāpat auguši sociālo pabalstu izdevumi. Ja pērn gada sākumā valsts pamatbudžeta izdevumi salīdzinājumā ar gadu iepriekš faktiski nepieauga, tad šogad izdevumos vērojams būtisks pieaugums. To sekmēja 41 miliona eiro piešķiršana finanšu institūcijai ALTUM aizdevumu programmas investīciju projektiem ar kapitāla atlaidi īstenošanai, lai mazinātu Covid-19 sekas uzņēmumiem, veicinot to izaugsmi. Tāpat piešķirti līdzekļi, lai nodrošinātu elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu izmaksu kompensēšanu 50 procentu apmērā visiem elektroenerģijas galalietotājiem, kā arī augstāki nekā pērn izdevumi bijuši veselības aprūpes nodrošināšanai. Sociālo pabalstu izdevumu kāpums par 34,5 miljoniem eiro jeb 48,2% skaidrojams ar VID izmaksām komersantiem algu subsidijām un grantiem apgrozāmajiem līdzekļiem, ņemot vērā epidemioloģiskos ierobežojumus pērnā gada nogalē.

Valsts speciālajā budžetā ieņēmumi, ņemot vērā sociālās apdrošināšanas iemaksu sadali no vienotā nodokļu konta, auguši krietni straujāk par izdevumiem, nodrošinot augstu pārpalikuma līmeni. Nodokļu uzskaites sistēmas maiņas ietekmē šā gada janvārī valsts speciālā budžeta ieņēmumi bijuši divas reizes augstāki nekā pērn janvārī jeb palielinājušies par 191,7 miljoniem eiro. Savukārt valsts speciālā budžeta izdevumi kopumā auguši mēreni – par 20,3 miljoniem eiro jeb 8,3%, pamatā pieauguma dēļ pensiju

izdevumos (+16,6 miljoni eiro).

Pašvaldību budžetā pārpalikuma līmenis šā gada janvārī bijis par 54,6 miljoniem eiro augstāks nekā pērn janvārī. Ņemot vērā nodokļu sadali, ieņēmumi palielinājās par 76,5 miljoniem eiro jeb 37,4%, bet izdevumi bija par 22 miljoniem eiro jeb 14,4% augstāki nekā pērn janvārī. Lielākais izdevumu kāpums vērojams precēm un pakalpojumiem. Autoceļu un ielu pārvaldīšanai un uzturēšanai gada pirmajā mēnesī izlietots trīs reizes vairāk, izdevumiem pieaugot par 6,2 miljoniem eiro, tostarp Rīgā par 4,5 miljoniem eiro vairāk nekā pērn. Tāpat krietni auguši pašvaldību izdevumi par komunālajiem pakalpojumiem - izdevumi par siltumenerģiju bijuši par 4,2 miljoniem eiro jeb 92% augstāki, savukārt, izdevumi par elektroenerģiju kāpuši par 2,4 miljoniem eiro jeb 53,2%.

[Kopbudžeta apskats](#)

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-janvari-nozimigs-pieaugums-gan-kopbudzeta-ienemumos-gan-izdevumos>